

Hammarbyjská série 1

**Carin
Gerhardsen**

**Perníková
chaloupka**

Vyšehrad

Pepparkakshuset
First published by Ordfront Förlag, Sweden
Published by arrangement with Nordin Agency AB, Sweden
Copyright © 2008 by Carin Gerhardsen

Translation © Jana Chmura Svatošová, 2013

ISBN 978-80-7429-336-8

*Už osm dlouhých let po domově toužím.
I ve spánku cítím ta muka.
Toužím po domově. Toužím na každém kroku
– ale ne po lidech! Toužím po lesích a lukách,
po kamenech, kde jsem si hrával v nevinném věku.*

VERNER VON HEIDENSTAM

Deník vraha, listopad 2006, pondělí

KOHO BY NAPADLO, ŽE JE TO TAK SNADNÉ! Člověk jen na několik minut vstoupí lidem do života, a pak zase vyjde ven. Jako by se nic nestalo. Snadné jako facka. To je předností toho, být neviditelný jako já. Sice ho nikdo nevnímá, když o to stojí, ale když nechce, aby si ho někdo všiml, jako právě teď, je to jedinečné.

Patřím k neviditelným lidem. Neviditelným lidem, kteří se životem krčí a uhýbají, bez ohledu na počasí a hospodářský vývoj. Pro takové jako my je vždycky recese, vždycky mlha. Stále se krčíme strachy, že dostaneme ránu pěstí do tváře nebo kopanec do břicha. Naprosto zbytečně, nikdo nás stejně nevidí.

Nikdo se na mě nepodívá a nepomyslí si: *Pěkný sestřih, tak se taky nechám ostříhat*. Nikdo si při pohledu na mě nepomyslí: *Uf, to je ale ošklivá bunda! Ta už vyšla z módy před iks lety!* Nikdo se na mě nedívá, vůbec. Ani když mu stojím v cestě, ani když mu podržím dveře, když vstanu, aby si někdo v metru mohl sednout na mé místo, a ani když to neudělám. Teď už ne. Všímali si mě jako dítěte. Děti. Ne dospělí. V dětství jako by na mě svítil velký žlutý nápis, který hlásal: *Podívejte se na mě, na tu ošklivost a směšnost! Mám divné šaty a říkám divné věci! Bijte mě a ponižujte! Jen do toho – ubližte mi! Vymlaťte ze mě to nenormální, aby se ze mě stal skutečný člověk!* Ale nepodařilo se jim to. Stal se ze mě dospělý člověk, avšak ne normální.

Nikdo mě neviděl kupovat si lístek na vlak do Katrineholmu. Nikdo mě neviděl, jak sedím a oknem přehlížím krajinu svého dětství. Södermanlandské pahorky porostlé duby a jezera, pohádkové lesy a pastviny. I v zasmušilém listopadovém hávu je södermanlandská krajina nejkrásnější na světě. A pak už vlak zastaví v Katrineholmu. Matka příroda si tropí šprýmy – i slunce má své skvrny – říká.

Jdu pěšky ten krátký kus do ulice svého dětství – a Lise-Lottiny. Z nádraží se dáte jen po Storgatan, která pak přejde v Stockholmsvägen, je to kousek. Pak doleva směrem na Östra Skolan a jste u cíle. Pořád tam ještě bydlí, po všech těch letech, na tomto Bohem zapomenutém místě. Zůstat tady, už dávno by bylo po mně. Ale já žiju, to Lise-Lott je mrtvá.

Ale nepředbíhejme událostem. Projdu mezi činžáky do dvora. Stejný dvůr, nové hračky pro děti. Několik dětí si hraje na pískovišti a jejich mámy sedí na lavičce a přihlížejí, jinak je dvůr prázdný. Křoviska s velkými bílými bobulemi, které hlasitě prasknou, když se na ně šlápne, dál lemují zdi domů. Křoviska byla tak velká, že se v nich dalo chodit, hrát si na schovávanou a stavět domečky. Nyní nestojí vůbec za řeč.

To tam Lise-Lott a několik dalších – její sestra a kamarádi z dvorku – ze mě strhali všechny šaty a pomazali mě bahnem. Šaty pověsili přes prolézačku, a když byla hra u konce, nezbylo než si vybrat. Vydát se před zraky všech bez šatů k prolézačce nebo se vytratit přes sklepy. V mém případě to druhé. A když se děti rozešly, nezbylo než se tam vrátit pro šaty. Ale byly pryč. Děti i šaty.

Ano, prolézačka je vyměněná za novější, modernější variantu, s lezeckou stěnou a provazy a zabudovanou skluzavkou. Na té staré – velké kouli z červených ocelových tyčí – se dalo lézt dovnitř a nahoru a viset za ohnutá kolena. To byla má odpoledne, kdy mě pronásledovala Lise-Lott a jí podobní. Já na vrcholu prolézačky s kývajícím nohama, pot se ze mě lil v hrůze, co bude, až slezu dolů. Házeli na mě drny a sněhové koule. Mezitím se mě snažili strhnout dolů, tahali mě za nohy, ale já ruce zakleslé v boji o holý život. Křičeli na mě a mluvili o mně, o mé hlouposti a ošklivosti – a občas kousek popošli, aby mě přiměli slézt, a když se jim to povedlo, znovu

se přiřítili. To celé skončilo tím, že Lise-Lott namačkala do sněhové koule, než ji po mě hodila, několik střepů. Jeden ze střepů mi prořízl hlubokou ránu do šije, bolestí povolilo křečovitě sevření trubek prolézačky a celá hra skončila mým pádem na zem a navíc ještě otřesen mozku. K nezměrnému nadšení dětí se mi obrátil žaludek naruby, když ale uviděly krev, rozutekly se. Nezbylo než odvrávorat domů, nechat se odvézt do nemocnice, kde mi ránu zašili, a pak ještě strávit pár dnů v posteli. Aspoň něco.

Lise-Lottin táta mě jednou zamknul ve sklepě, protože se mu nelíbilo moje tvrzení, že můj táta je policajt, což byl samozřejmě výmysl. Lise-Lottin táta taky nebyl žádný policajt, ačkoliv to denně tvrdila – asi aby si nikdo nedovoloval – ale zjevně měl pravomoce lidi zavírat. Pokud si dobře pamatuju, pracoval jako ošetřovatel v Karsudden, psychiatrické léčebně pro těžké zločince. To tam se asi ten trik naučil. Fungoval znamenitě, už o mém otci nepadla jediná lež, zato Lise-Lott pokračovala jako vždy. Doma nepovažovali za příliš dobrý nápad zavírat lidi do sklepa, takže jsme to na Lise-Lott nikdy nevyzkoušeli, vzdor mým neutuchajícím pokusům je přesvědčit.

Po chvilkové odbočce k mému mizernému dětství se sklepním vchodem dostanu do současného domu Lise-Lott. O poschodí výš narazím na její matku, která právě vychází z jejího bytu. Lise-Lott je tedy doma a já vidím i slyším, že dveře nejsou zamčené, což to celé ještě zjednodušuje. Matka vypadá pořád stejně; přibrala několik kil, ale má stejně natrvalený tetkovský účes, stejně úporně přežvykující ústa a stejný kyselý a povýšený výraz. Samozřejmě mě nevidí, ačkoliv o sebe na schodech zavadíme. Než se dveře zavřou, slyším z bytu tlumené hlasy z televize. Takže vím, kde ji mám.

Vyjdu ještě pár poschodí a několik minut počkám u okna, které vede na ulici. Znovu klapnou vchodové dveře a někdo běží po schodech nahoru. Kolem se přeřítí listonoš, aniž zaznamená bezvýznamnou postavu, kterou mívá, a hned je zase zpátky, na cestě dolů domem s poštou. Ani tentokrát si mě nevšimne.

Když je pryč, sejdu k bytu Lise-Lott, otevřu opatrně dveře, vkradu se do tmavé předsíně, neslyšně za sebou zavřu a zasunu zástrčku.

Sedí a máčí si nohy, s cigaretou v ruce, zatímco v televizi před ní se odehrává nějaký idiotský seriál. Pomyslím si, že skutečnost tak často překoná fantazii, a vystoupím na světlo. Nevypadá ani překvapeně, jen na mě tupě zazírá zpod ofiny a zeptá se, o co jde. Řeknu jí, o co jde, a jí zatím pohled putuje ode mě k televizi bez znatelné reakce.

„To si nepamatuju,“ řekne jen a několikrát zhluboka potáhne z cigarety, než se vrátí ke svému sledování televize. Přistoupím několika kroky k ní a popadnu ji jednou rukou za šíji.

„Pokus se tedy vzpomenout si,“ řeknu výhruzně, ona na mě ale jen nechápavě zírá.

„Co to, sakra, děláš?“ řekne klidně. „Jsi blázen?“

„Možná,“ odpovím.

„Tak mě pust!“ řekne rozzlobeně.

„Tak si vzpomeň,“ řeknu a tvrdě jí vtisknu prsty do hrdla. „Vzpomeň si, cos udělala s mým krkem.“

Snažím se ji přimět, aby si vzpomněla, vyprávím jí, ona na mě ale jen hloupě zírá. Tehdy ji srazím na zem na kolena – pořád ještě s rukou v tvrdém sevření kolem jejího krku – a vtlačím jí hlavu do vody ve vaničce. Držím ji chvíli pod hladinou a ona mrská rukama a nohama, aniž pustí cigaretu mezi ukazováčkem a prostředníčkem. Když ji konečně pustím, konečně se trochu probere. Frká a mrká, aby se zbavila vody z očí a jasně mě viděla.

„Co chceš, abych udělala?“ zasténá nakonec, když zase začne trochu normálně dýchat.

„Chci, aby sis vzpomněla,“ řeknu, pořád ještě s rukou pevně svírající její šíji. „Vzpomněla, pochopila a požádala o odpuštění.“

„Já si to ale nepamatuju! Nemůžu si pomoci...“

„Musíš si vzpomenout,“ přeruším ji, „musíš si vzpomenout, jak jste mě celé dny týrali. Musíš pochopit, že se jiný člověk nesmí mučit způsobem, jak jsi to dělala ty se svými přáteli, aniž to zanechá stopy. Hluboké, nevyléčitelné stopy. Copak to nechápeš? Nechápeš, že to mohlo být tvoje dítě, které leželo

tam venku v bahně, s rozbitým obličejem a oblečením na hadry? Jak by ti tehdy bylo?“

„To... To by bylo strašlivé,“ zakňučí a oči se jí zalijí slzami, stékají a na tvářích se jí mísí se stružkami vody.

„Proč jsi to teda dělala?“ snažím se malomyslně.

„Já nevím, jestli jsem to dělala!“ volá zoufale. „Byly jsme jen děti, nemůžu uvěřit...“

Její řeči a špatná paměť mě přestanou bavit, tak jí znovu strčím hlavu pod vodu – tentokrát na delší dobu. Vidím, jak jí cigareta dohořívá k prstům, a když ji spálí, konečně ji pustí. Když konečně povolím, je úplně hotová a už nedokáže držet tělo vzpřímeně, musím povolit stisk kolem krku a zvednout jí hlavu za vlasy. Cloumám jí hlavou sem a tam a ona několik minut kašle a lapá po dechu, aniž se jí podaří ze sebe vypravit slovo. Já jí zatím vyprávím o zničených snech, o dětství bez slunce, o životě v samotě a nahé, zakrnělé duši. Když se jí konečně vrátí řeč, vypraví ze sebe *promiň*. Nevěřím jí, ale je to jedno; stejně umře.

„Tvoje utrpení bude příliš krátké,“ řeknu, „moje trvalo třicet osm let. Ale už mě začíná bolet ruka. Sbohem, Lise-Lott.“

Naposledy jí vmáčknu hlavu do vaničky, ale ona to už vzdala. Chvilí sebou podvědomě škube, a pak znehybní. Nechám ji tam, jak tam tak klečí, s obličejem ve vodě, ale neodolám a mezi prsty jí strčím vyhořelou cigaretu a pak teprve vstanu.

V televizi se hádají a někdo se vyřítí z pokoje a hlasitě za sebou zabouchne. Já odtamtud odcházím klidně a opatrně za Lise-Lott zavřu dveře.

HAMMARBYJSKÁ SÉRIE 1

Carin Gerhardsen
Perníková chaloupka

EDICE DETEKTIVKY

Ze švédského originálu Pepparkakshuset
vydaného nakladatelstvím Ordfront, Švédsko v roce 2008
přeložila Jana Chmura Svatošová

Obrázek na obálku dodala fotobanka profimedia.cz a.s.

Obálku a grafickou úpravu navrhl Vladimír Verner

Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2013 jako svou 1157. publikaci

Odpovědná redaktorka Marie Válková

Vydání první. AA 12,59. Stran 272

Vytiskla tiskárna Finidr, spol. s r. o.

Doporučená cena 288 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,

Praha 3, Víta Nejedlého 15

e-mail: info@ivysehrad.cz

www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-336-8